

Västerbottens Ornitologiska Förening

Verksamhetsberättelse 2019

Styrelsen:

Bertil Strömberg (ordförande)

Niklas Andersson (vice ordförande)

Jan Eriksson (kassör)

Hanna Eriksson (sekreterare)

Ledamöter: Agnes Eriksson, Albin Enetjärn, Dag Österlund

Suppleanter: Aron Dynesius, Jan-Erik Wallin

Revisorer: Torbjörn Ros, Roger Viklund

Valberedningen: Hans Bång (sammanställande), Marcus Östman

Tidskriften *Fåglar i Västerbotten*

Albin Enetjärn (Ansvarig utgivare, redaktör)

Isak Valström (redaktör)

Niklas Andersson (redaktör)

Hemsidan:

Dag Österlund (webmaster)

Lokalföreningar:

Umeå Fågel Förening (UFF)

Tomas Brodin (ordf.), ledamöter: Ritu Andersson, Anna Sundelin, Ellen Hjälmare, Ann-Margrethe Iseklint, Jan Roslin

Regionala Rapportkommittéer:

Västerbotten: Niklas Andersson

Södra Lappland: Håkan Rune

Lokala kontaktpersoner:

Bjurholm (vakant)

Dorotea: Per Anders Persson

Lycksele: Per Hansson

Malå: Leif Bildström

Nordmaling: Jean-Michael Roberge

Norsjö: (vakant)

Robertsfors: Mats Walheim

Skellefteå: Mattias Laisfeldt

Storuman: Håkan Rune

Sorsele: Bernt-Erik Nordenström

Vilhelmina: Inga Olofsson

Vindeln: Inga Olofsson

Vännäs: Christer Laggarr

Åsele: Sture Gustafsson

Projekt under VOF:

Havsörn

Jan-Erik Wallin (projektansvarig)

Kungsörn, Pilgrimsfalk, Jaktfalk

Per-Olof Nilsson (projektansvarig)

Berguv

Ulf Sperens (projektansvarig)

Umeå Fågel Förening (UFF)

Tomas Brodin (ordförande)

Stora Fjäderäggs Fågelstation

Niklas Andersson (stationschef)

Umedeltats Fältstation:

Ledningsgrupp:

Per Bernhardsson (sammanställande), Thomas Brodin, Ulf Skyllberg, Jan Roslin, Erik Andersson, Stefan Delin, Anna Sundelin

Medlemmar: I skrivande stund har BLS, Öland, inte lämnat fullständiga uppgifter om antalet medlemmar i föreningen för verksamhetsåret 2019. För verksamhetsåret 2018 var antalet medlemmar 384, och vi räknar för tillfället inte med någon dramatisk förändring för 2019 (mer om detta när vi fått siffrorna).

Riksstämman BLS Umeå 2019. Den kanske största händelsen under verksamhetsåret var föreningens arrangerande den 13-14 april av BirdLife Sveriges Riksstämma 2019, med ett extra seminarium den 12:e kring fågelskyddsjuridik. Det var tredje fången som föreningen åtog sig ett sådant krävande uppdrag. Riksstämmans beslut etc. finns på BLS's hemsida. Det var stämmans mening att föreningen på ett förtjänstfullt sätt genomfört arrangemanget. I nr 2 av *Fåglar i Västerbotten* finns en kort redogörelse för de föredrag och exkursioner som föreningen ordnade med för stämmans deltagare.

Ett utomordentligt stort tack till alla i VOF som deltog i detta arbete!!!

Styrelsen har under verksamhetsperioden haft 6 protokollförda sammanträden, det senaste 15 januari 2020. Föreningen har behandlat ett flertal remisser, dock de flesta rörande inrättandet av naturreservat, som ofta inte varit föremål för våra invändningar, sedan skötselplanen granskats och inte verkat utgöra några allvarliga problem för fågellivet. Vad gäller de mer kontroversiella remisserna som berör vindkraftsparker och kraftledningsdragningar har styrelsen varit informerad och yttrat sig i vissa frågor, särskilt krävt bättre underlag och inventeringar, men huvudsakligen har det varit örngrupperna som varit best skickade att yttra sig i dessa ärenden, varav flera just nu är under behandling.

De via Länsstyrelsen och *Stiftelsen Naturvård vid nedre Umeälven* utlaga guidningarna för allmänheten (8 st) har lyckosamt genomförts av styrelsen och de olika projekten under VOF, samt en särskild guidning för synskadade som Christer Olsson förtjänstfullt genomfört.

Ett flertal "skådare" hade under sommaren uttryckt bekymmer för vattensituationen vid Brånsjön. VOF initierade ett möte med Länsstyrelsens ansvariga för sjöns skötsel, däribland Jonas Grahn. Vid mötet deltog från föreningen Christer Laggar, Bertil Brånin, Stefan Delin och Aron Dynesius, som efter Länsstyrelsens föredragning av utförda och planerade åtgärder, fann att det fanns gott hopp för sjöns framtid som en viktig fågelsjö i Umeås närområde.

På uppdrag av och ersättning från Länsstyrelsen har föreningen genomfört vår- och höststädning av Stora Tuvan. *Stort tack till alla som deltagit i detta arbete!*

Två representanter från VOF deltog i det av BLS anordnade regionalmötet för Norrlands regionalföreningar, Sundsvall 8-10 november.

VOF och Ångermanlands Ornitologiska Förening ansökte från BLF om medel för att genomföra ett symposium kring den vittryggade hackspetten, Boden 8-9 februari 2020. Ansökan beviljades och symposiet genomfördes lyckosamt. Två från VOF deltog och Christer Olsson var inbjuden talare.

Vid de två senaste årsmötena har frågan ställts om *Owe Anderssons minnesfond*. I FiV Nr 3 2001 framgår att VOF i samband med den tidigare VOF-ordförandes frånfalle instiftade denna fond ägnad åt forskning kring salskraken – en art vars förhållande särskilt i inlandet Owe länge intresserat sig för. I FiV Nr 4 2003 skriver Leif Bildström om ”Salskraksforskningen som försvann”, och konstaterar att efter Owes bortgång denna helt avstannat. En ambition från styrelsen har nu varit att försöka göra något åt detta; ett antal personer i inlandet har kontaktats och ett visst intresse har visat sig; men styrelsen har ännu inte hittat någon som vill ta på sig ansvaret för att koordinera verksamheten. Dock ambitionen för ett dylikt projekt kvarstår, väsentligen orienterat mot inventering och holkutsättning.

Tidningen Fåglar i Västerbotten har utkommit med 3 nummer samt ett rapportnummer. Redaktören Albin Enetjärn producerade även, som ett jubileumsnummer för Riksstämman, skriften ”Fågellokalerna i Umeåområdet”, som deltas ut vid Riksstämman och i samband med guidningarna och andra arrangemang. Beslut har fattats om att trycka ytterligare exemplar då den första upplagen i stort sett är slut. Albin har pga flyttning av sagt sig uppdraget som redaktör. Ett *Stort Tack* till Albin och hans medhjälpare för ett utmärkt och uppskattat arbete med tidningen!

Tidningens nuvarande redaktion består av Christer Olsson (redaktör och ansvarig utgivare), Ritu Andersson (redaktör) och Petra Sjödin (redigerare).

Efter upprop har föreningens ambition att i sina samlingar ha samtliga nummer av FiV + rapportnummer gett resultat. Ett *Stort Tack* till Sven-Erik Wallson, Nordmaling, för en komplett samling från Nr 1 till 2014. Föreningen har även tagit hand om SLU's samling av FiV.

Hemsidan har fått en helt ny utformning av vår ”webmaster” Dag Österlund, såväl vad gäller innehåll, överskådlighet och länkmöjligheter. Genom att knyta hemsidan till BLS's plattform har den, enligt uppgift från Dag, dessutom blivit lätt att redigera, något som varit ett stort problem med den gamla hemsidan.

Ett ”storholksprojekt” som initierats av Andreas Garpebring m.fl. har ansökt och beviljats medel för fortsatt verksamhet från föreningens Fågelskyddsfond.

Vad gäller *medlemsaktiviteter* är det UFF som förtjänstfullt svarat för detta.

Verksamhetsrapporter från VOF's olika projekt:

Verksamhetsberättelse: PROJEKT HAVSÖRN, AC-LÄN 2019

Jan-Erik Wallin, Västerbottens Ornitologiska förening

Inventering

- kontroll av alla kända revir, 40 stycken inom kustlandet samt 3 i inlandet
- ringmärkning (25 ungar ringmärkta), samarbete med Naturhistoriska riksmuseet
- inventering för att hitta nya revir

Samarbete med Skogsstyrelsen

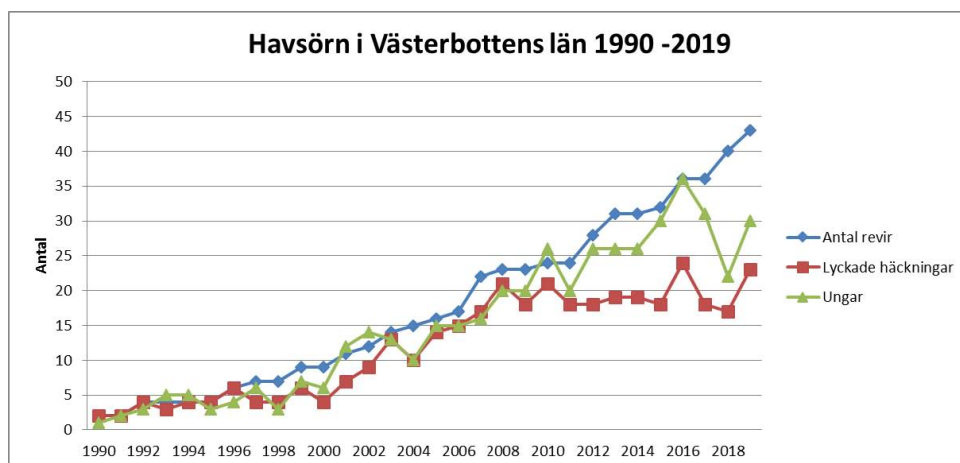
Under 2019 har 30 avverkningsärenden behandlats, vilka berör havsörnsrevir. Förslag till åtgärder har varit bland annat att, inom ett område på 500 m från boet kan markägaren beläggas med

restriktioner (t.ex. ingen avverkning får ske under tidsperioden 1 februari – 31 augusti) eller förslag till biotopskydd.

Häckningsresultat, 2018 och 2019, misslyckade häckningar inom parentes, ingår i antal häckningar. 14 par som inte häckade eller har byggt nytt bo på okänd lokal (2019). 6 par som misslyckades med häckningen. 8 färre än 2018. 3 stycken helt nya revir har registrerats under 2019. Glädjande är att alla tre revir är i Västerbottens inland (alla med lyckad häckning). Färre påbörjade häckningar under 2019 men bättre häckningsresultat (fler ungar än 2018).

Personer som har medverkat inom projektet: Jan-Erik Wallin, Torbjörn Ros, Roger Viklund, Per-Olof Nilsson, Lars-Gunnar Eriksson (Skellefteå), Allan Karlsson (Skellefteå), Erik Andersson, Bjarne Modigh (ringmärkare), Krister Hedegård, Bengt Östling (Robertsfors), Ingvar Lindblom (Nordmaling), Stefan Delin, Hugo Mikaelsson (Malå) och Christer Olsson (Umeå). **Bidrag till verksamheten har erhållits från Länsstyrelsen Västerbotten.**

Kommun	Kända revir 2019	Häckningar 2018	Antal ungar år 2018	Häckningar 2019	Antal ungar år 2019
Nordmaling	6	6 (2)	5	4 (1)	4
Umeå	17	11 (6)	7	10 (1)	13
Robertsfors	7	6 (4)	4	6 (3)	4
Skellefteå	11	8 (2)	6	7 (1)	7
Malå	1			1	1
Storuman	1			1	1
Summa	43	31	22	29	30

Verksamhetsberättelse för projekt Kungsörn, pilgrimsfalk och jaktfalk inom VOF 2019

Kungsörnsprojektet har de senaste åren införlivat två ytterligare arter i sitt arbete med rovfåglar i länet. I stort sett så är det samma personer som är engagerade i inventeringsarbetet med de tre arterna. Några inventerare jobbar dock enbart i något av projekten. Här nedan så kommer en redogörelse av de tre projekternas verksamhet under året samt hur det gått för respektive art.

Kungsörn: projektet har varit aktivt sedan 1973. Som vanligt startade året med en uppstartsträff i början av februari på SLU i Umeå. Ca 25 inventerare lyssnade på hur det gått 2018 samt hur årets inventeringar skulle utföras. En stor inventeringshelg anordnades i början på mars. 25 personer var förlagda på Gafsele hostel och det inventerades Åsele, Lycksele, Dorotea, Vindelns och Bjurholms kommuner under tre dagar. I några av de andra inlandskommuner hade vi lokala människor som inventerade samma helg. Även andra helger i februari och mars fanns folk ute och tittade efter kungsörn. Vårvinterinventeringarna görs för att kolla om reviren är besatta, vilka berg paren håller till i samt också för att hitta nya revir. I slutet av maj och ända fram till 15 september besöks kända boplatser och letande efter nya för att se hur häckningsframgången varit. På slutet av perioden letar vi flygga ungar i revir som vi inte kunnat konstatera häckningar.

Länsstyrelsen anslår medel för kostnaden vi har från de rovdjurinventeringspengar de får från Naturvårdsverket. (milersättning, Gafselehelgen mm.) Kungsörnprojektet inventeringsområde sträcker sig från kusten till odlingsgränsen. I år har vi också fått ett bidrag från ett vindkraftsbolag då vi utfört kontrollprogramsinventeringar i en av deras parker under några år.

Årets resultat blev det bästa sedan vi började inventera år 1973. Hela 89 ungar kunde räknades in, 63 nedan odlingsgränsen och 23 ovanför. Av dessa ungar hann vi med att ringmärka 30.

Att det kunde gå så bra får vi nog förklara med den fina tillgången av skogsfågel de senaste åren. Bra med mat och därmed vuxna örnar i gott skick för att kunna genomföra en häckning i vårt ibland snörika och bistra klimat.

Projektet samarbetar med SLU i Umeå samt med föreningen Kungsörn Sverige som även håller i årliga kungsörnssymposier.

SLU har dels ett sändarprojekt, dels ett kameraprojekt som övervakar kungsörnsbon i länet. Kameraövervakningen av bon har gett oss nya kunskaper om ruvning, matleveranser samt när ungarna lämnar bona. Vi har även fått följa hur ungar ibland tar ihjäl sitt syskon.

Under året har vi också testat drönare för att snabbt och med minskad störningstid kollat av örnbon som inte haft kamera, men har varit svåra att se in i. Detta har fungerat mycket bra. Resultatet av inventeringarna redovisas till Länsstyrelsen samt till Kungsörn Sverige som sammanställer resultaten för hela Sverige.

Projektet har under året lämnat in ett stort antal synpunkter på tänkta vindkraftsanläggningar, samt haft bra kontakter med Länsstyrelsens handläggare, elbolagen samt de MKB-firmor som står för de förberedande inventeringarna innan de kan bli till godkända nya vindkraftsanläggningar.

Undertecknad har också varit delaktig i den grupp som jobbat med nya kriterier för inventering av kungsörn i landet. Dessa kriterier skall tillämpas under 2020

Årets Symposium hölls i Funäsdalen i slutet av september. Från Västerbottensprojektet skickade vi 8 deltagare då det var 20 års jubileum för kungsörnssymposierna.

Pilgrimsfalk: Man kan säga att sedan 2008 har Kungsörnsprojektet tagit sig an pilgrimsfalken. Detta med i stort sett samma folk (ca,15 personer) som arbetar med kungsörnen i länet. Vi inventerar både kända häckningslokaler och letar nya lokaler. Under april börjar vi inventeringarna. Falkarna brukar vara på plats vid slutet av april till början av maj, vi brukar då göra våra första besök. Sedan inventerar vi gamla och nya lokaler under juni till början av augusti. Detta gör vi för att se om det finns falkar på lokalerna, samt om de har gått till häckning. Senare på sommaren räknar vi ungararna i de lyckade häckningarna. I Västerbotten har vi för närvarande 40 kända lokaler (revir).

I år kontrollerades 38 av de 40 kända lokalerna. Inga nya lokaler hittades. 23 av reviren var besatta av en eller två falkar. I elva lokaler kunde vi konstatera lyckad häckning och 19 ungar kunde så småningom räknas in. Detta innebär att årets resultat är det sämsta sedan 2012 och då hade vi bara 21 lokaler som vi kontrollerade. Inga ungar ringmärktes.

Det blev ett ganska konstigt inventeringsår när det gäller p-falk. Inte många falkar passerade Umeälvens delta, och framför allt stannade de inte någon längre tid. De första falkarna var redan i början av april på sina lokaler. Det kom ordentligt med snö i månadsskiftet april-maj och en hel del regn i juni. Kanske kan det vara orsaken till det dåliga resultatet.

Projektet har fått stöd av Alvins fond med 10 000 kr. 5000 kr fanns kvar från föregående år. Kostnader för årets inventeringar blev 14 706 kr. Pengarna har gått till reseersättningar samt en hyrbil med bränsle till en längre inventeringstur.

Jaktfalk: 2018 bestämde vi inom Kungsörnprojektet att vi också skulle ta hand om och se till att Jaktfalksinventeringarna i länet kom igång igen. Jaktfalken är en art som vi har väldigt dålig koll på, en viss minskning av beståndet i de nordiska länderna har man dock kunnat konstatera. Tyvärr så har de i många länder inte varit några heltäckande inventeringar. I Västerbotten inventerades jaktfalken av Länsstyrelsens naturbevakare och höll på mellan åren 1998 och 2009. Toppåret var 2005 med 16 lyckade häckningar och 44 inräknade ungar. Vi är bara 5–6 personer som varit aktiva under dessa två uppstartsår. 2018 var det mest i Ammarfjället och Marsfjällen som kunde inventeras. 2019 utökades detta till även Storumans fjällvärld. I år hade vi också tre inventerare som var ute dels med skoter och skidor i april-maj då det är störts chans att upptäcka var falkarna håller till. I och med att det varit ett uppehåll av inventeringar i 10 år och falkarna använder sig av korpbon, så är de inte säkert att de är kvar på samma ställen som när man aktivt inventerade falkarna. Det kommer att ta tid att hitta rätt på dom igen, och givetvis ännu svårare om de har minskat i antal.

I år har vi genom tidiga vårvinterinventeringar med skoter, och sedan med helikopterinventeringar i juni, lyckats besöka 42 av de gamla och i något fall en ny lokal som vi hittat 2018. Vi har 52 lokaler uppsatta i våra listor och under 2020 skall vi försöka besöka alla de gamla kända lokalerna, samt hitta igen falkarna i dessa revir, men även hitta nya lokaler. Resultatet av de 42 besökta, av dessa 9 besatta lokaler, blev 4 lyckade häckningar med 11 ungar. Ett inte allt för upphetsande resultat.

Pengar till inventeringarna har vi sökt och fått genom Alvins fond. Årets kostnad hamnade på 55 355 kr. Vi hade sökt 50 000 kr, men vi hade kvar pengar från 2018. Det är framförallt helikopterkostnaden som är dyr, men det enda sättet att hinna med att inventera denna art i den fjällmiljö som de håller till i.

Ett stort tack till alla ideella inventerare som år efter år ställer upp och utför dessa inventeringar. Tack också till Länsstyrelsen i Västerbotten för ett gott samarbete och de medel som de bidrar med för kungsörnen, och tack Alvins fond för pengarna för storfalksinventeringarna.

Genom Per-Olof Nilsson, samordnare och koordinator för de tre projekten.

Verksamhetsberättelse från Berguvsprojektet i Västerbotten år 2019

I och med att SOF BirdLife Sverige initierat en riksinventering över två år, 2019-2020, har projekt Berguv Nord till viss del återupptagit sin verksamhet. Eller kanske snarast att projekt Berguv Nord bytt skepnad och återuppstått som en fri arbetsgrupp organiserad av P-O Nilsson (kungsörnsgruppen m. fl.), Stefan Delin (kungsörnsgruppen m.fl.) och Ulf Sperens (projekt Berguv Nord).

I tabellen nedan sammanfattas resultatet av 2019 års inventering.

	Besökta lokaler	Revirropande uvar	Konstaterade par	Osäkra rapporter	Besatta revir
Bjurholm	2	1			1
Dorotea	3	1			1
Lycksele	1	1			1
Malå	6				0
Nordmaling	16	1			1
Norsjö	0				0
Robertsfors	1		1		1
Skellefteå	5			2	0
Sorsele	1				0
Storuman	1	1			1
Umeå	11		2		2
Vilhelmina	5				0
Vindeln	1	1			1
Vännäs	3				0
Åsele	4	1			1
Summa Vb	60	7	3	2	10

Resultatet av häckningarna blev åtminstone två ungar, möjligen tre ungar.

Verksamhetsberättelse Umeå fågelförening 2019

Styrelsen för UFF har under året bestått av Tomas Brodin, Anna Sundelin, Jan Roslin, Ellen Hjelmare, Ritu Andersson och Ann-Margrethe Iseklint. UFF har under året anordnat aktiviteter som lockat över 300 deltagare totalt.

Året inleddes med vårvinterskådning på skidor i mars i Skeppsvik och följdes av en Stiftelseguidning i april till Obsladan. Sedan några år har Ersbodabiblioteket en stående programpunkt i maj med fågelskådning i bibliotekets närhet. Även detta år så fanns en representant från UFF på plats som guide.

Söndagen den 5:e maj arrangerade UFF en kvällsexkursion vid/på Bölesholmarna i Umeå. Ett arrangemang kopplat till Fågelskådningens dag.

I samarbete med UDF anordnades i vanlig ordning publik ringmärkningsverksamhet vid två tillfällen på hösten på T-vägen. Dessutom höll UFF en studiecirkel i "Fåglar på nära håll" som också genomfördes i anslutning till UDF:s ringmärkningsverksamhet och innefattade 6 träffar.

Den 25 september visade UFF upp föreningens verksamhet på kulturhuset Väven i samband med att Wild Nature arrangerade en Naturfotodag i Umeå.

Året avslutades som vanligt med ett välbesökt luciafika på Studieförbundets lokal på Ålidhem. Andreas Garpebring och Julia Pettersson visade bilder och berättade om spännande fågelskådning i fjärran Mongoliet. Traditionsenligt bjöds det sedan på ett klurigt fågelquiz, denna gång på holk-tema.

UFFs styrelse 2019 genom,
Tomas Brodin

Verksamhetsberättelse, Stora Fjäderäggs fågelstation 2019

Året inleddes med ett verksamhetsmöte i mitten av februari. I början av maj genomfördes den årliga arbetshelgen, som vanligt med stort fokus för genomförandet av hedmarksskötsel enligt avtal med Länsstyrelsen. I september gjordes under en dag också en stor insats med att rensa öns stränder på skräp. Antalet ringmärkta fåglar under året blev skvalt, endast runt 6000 märkta, vilket kan jämföras mot fjolårets 10000 märkta. Vi hade otur med vädret under större delar av hösten, med ihållande, hårda västvindar och nederbörd. Bortsett från augusti och en vecka i september hade vi relativt god bemanning under hösten.

Verksamhetsberättelse 2019, Umedeltats fältstation

I slutet på mars startade som vanligt antalsräkning av de ”fyra stora”, trana, sångsvan, grågås och sädgås. Nu för 16:e året i rad. Årets toppnoteringar av sångsvan 4600, trana 1040, grågås 1930, sädgås 1830.

Ringmärkning utfördes på många platser, störst aktivitet som vanligt vid T-vägen och Obbolatippen. Inom denna verksamhet engagerade sig ett 20-tal personer aktivt och ytterligare ett 50-tal hjälpte till mer sporadiskt. Dessutom genomfördes CES-märkning vid Villanäs under våren och sommaren med rekordlåg resultat märkta fåglar. Totalt märktes inom stationens verksamhet 15635 fåglar av 101 arter, vi fick 105 återfynd och gjorde 31 kontroller av fåglar märkta på annan plats.

UDF samarrangerade, med Ringmärkningscentralen, också Sveriges ringmärkares årsmöte 2019, i Holmsund, under en helg i november. Till mötet kom cirka 60 personer som föreläste och nätverkade om ringmärkning.

Ett forskningsprojekt med färgringar på dvärgmå, kustlabb och skrântärna pågår.

Kustfågelinventering åt Länsstyrelsen och minkinventeringen av öar åt Jägarförbundet har varit omfattande. Kustfågelinventeringen genomfördes på 17st rutor om 2x2 km och 7st ögrupper inventerades två gånger vardera med avseende på minkpåverkan under häckperiod.

Bonden besöktes i juli vid två tillfällen för ringmärkning och antalsräkningar.

Tre guide turer genomfördes, en skådartur på våren och två ringmärknings guidningar. Även en studiecirkel hölls under hösten.